

**ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Редьярд Кіплінг

Книга Джунглів

Харків
«ФОЛІО»
2020

Брати Мауглі

*Ніч несе на крилах вечірній птах,
Кажан вилітає з пільми.
А людей у полоні тримає страх,
Бо вільні до ранку ми.
Наша влада — з вечора до світання,
Коли Згряя в лісі панує.
Чуєш поклик? Доброго полювання
Всім, хто Закон шанує!*

Нічна пісня Джунглів

Надвечір жаркого дня в Сіонійських горах батько-Вовк прокинувся після свого денного спочинку, почухався, позіхнув і струсонув обважнілими лапами, щоб розігнати дрімоту. Мати-Вовчиця спала, поклавши свою велику сіру голову на чотирьох вовченят, а вони вовтузилися і тихенько скавуліли, і місяць заглядав у печеру, де жила вовча родина.

— Еге! — сказав батько-Вовк. — Час іти на полювання.

Він хотів було податися з гори у видолонок, аж раптом низькоросла тіль з кошлатим хвостом кинулася на поріг і занила:

— Хай тобі щастить, о Володарю Вовків! Щастя і міцних білих зубів твоїм славним діткам. Нехай вони не забувають, що в цім світі є голодні!

То був шакал, підлий Табакі, — усі вовки Індії зневажають Табакі за те, що він усюди нишпорить, збурює ворожнечу, розносить плітки і збирає покидь на сільському смітнику. І все ж таки вони бояться Табакі, бо він частіше з-поміж

інших звірів у джунглях хворіє на сказ, а тоді никає лісом і може вкусити кожного, хто трапиться назустріч. Навіть тигр тікає від ницого скаженого Табакі, бо сказ — це найстрашніше лихо для дикого звіра. У нас цю хворобу називають сказом, а звірі прозвали її «дівані» і тікають від неї.

— Можеш зайти і подивитися сам, — похмуро мовив батько-Вовк. — Немає тут ніякої поживи.

— Для вовка — так, — зігнувся Табакі. — А для такого сіромахи, як я, і обгризений маслак — розкіш. Ми, Гідурлоги — шакали, — харчами не перебираємо.

Він шмигнув у глиб печери, схопив оленячу кістку, на якій лишалось трохи м'яса, і, радий-радісінський, вдоволено захрумав.

— Дякую за частування, — сказав він, облизуючись. — Які гарні, славні діточки! Які в них великі очі! А вони ж іще такі дрібні! Та що це я кажу, — мені слід пам'ятати, що королівські діти змалечку вже як дорослі.

Табакі пречудово знав, що хвалити дітей уголос не годиться — бо так їх можна зурочити, — і тішився, бачачи, як знітилися їхні батько й мати.

Він трохи помовчав, зловтішаючись, що вчинив капость, а потім додав:

— Шер-Хан, Великий Тигр, змінив місце ловів. Цього місяця він полюватиме тут, у горах. Отак він сказав.

Шер-Хан облюбував місцину за двадцять миль звідси, біля річки Вайнганги.

— За яким правом? — grimнув батько-Вовк. — Закон Джунглів забороняє міняти місце ловів без попередження! Він розполохає здобич на багато миль довкола, і що мені робити? Мушу нині полювати за двох.

— Недаремно рідна мати назвала його Лангрі — Кульгавий, — презирливо докинула мати-Вовчиця. — Він змалку кульгає на одну ногу, от і вистежує тільки домашню худобу. Селяни на берегах Вайнганги його ненавидять, а тепер він утік сюди і лихо веде за собою: люди полюватимуть за ним у хащі, зловити не зможуть, а нам із дітьми куди подітися, коли вони підпалять траву? Уклінна дяка Шер-Хану!

— То що — передати йому вашу подяку? — прискалив око Табакі.

— Геть, паскудо! — рикнув батько-Вовк. — Швендяй зі своїм паном! Ти сьогодні вже своє зробив.

— Ну що ж, піду, — хихикнув Табакі. — Згодом Шер-Хан і сам подасть голос. Он він — у долині. Я міг би й не трудити ноги, щоб сповістити про це.

Батько-Вовк прислухався: унизу, в долині при невеликій річці, пролунало люте й злісне ревіння тигра, котрий упустив здобич і з досади казився на всю околицю.

— От недоріка! — мовив батько-Вовк. — Зчинити галас на нічних ловах! Чи він не може відрізнити наших оленів від товстих буйволів з Вайнганги?

— Цить! Він вистежує не буйвола і не оленя, — озвалася мати-Вовчиця. — Він полює на людину.

Ревіння змінилося глухим риком, що лунав немовби звідусіль. Це був той рик, що до смерті лякає дроворубів і селян, коли вони ночують у лісі, і часом змушує їх бігти просто до тигра в пазурі.

— Кажеш, на людину! — батько-Вовк вишкірив свої білі зуби. — Невже йому мало усілякої дрібноти та жаб у болоті, що його потягло на людське м'ясо, та ще й на наших угіддях?

Закон Джунглів, який завжди передбачливий, дозволяє звірам вистежувати людей лише тоді, коли вони навчають свою малечу полювати на здобич. Але навіть тоді звір не може вбити людину в тих краях, що їх обжила зграя чи його сім'я. Після загибелі людини з'являються білі люди на слонах, з рушницями і юрми темношкірих людей з гонгами та смолоскипами; і тоді усім звірам у джунглях буде скрутно. А ще звірі знають, що людина — найбільш слабке та беспорядне створіння з-поміж усіх, і поважному мисливцю не годиться її чіпати. Вони кажуть — і це правда, — що в людожерів лісє хутро і випадають зуби.

Ричання стало гучнішим і завершилося оглушливим «А-р-р!» — так тигр сповіщає, що готовий до нападу.

Потім почулося озвіріле виття, не таке, як зазвичай у тигра.

— Спіймав облизня, — мовила мати-Вовчиця. — Ти диви! Батько-Вовк майнув на розвідини і неподалік від печери почув розлючений рик Шер-Хана, що шарудів у заростях.

— Цей дурило обпік собі лапи! З дурного розуму стрибнув у вогнище дроворуба! — пхикнув батько-Вовк. — А за ним і Табакі.

— Хтось лізе сюди, — сказала мати-Вовчиця, нашорошивши одне вухо. — Пильнуй.

У заростях почувся тихий шурхіт, і батько-Вовк присів на задні лапи, готуючись до стрибка. І якби хтось цієї миті подивився на нього, то побачив би найбільше диво — як вовк завмер посеред стрибка. Він кинувся наперед, іще не бачачи, на що кидається, і раптом укляк на місці. Тобто він підстрибнув на чотири-п'ять футів угору і грудкою впав на землю.

— Людина! — прогарчав він. — Людське дитинча! Поглянь!

Перед ним, схопившись за нахилену до землі гілку, стояв голісінький смаглявий малюк, що ледь навчився ходити, — малесенька, ніжна жива грудочка. Такої дитини ще ніколи зроду ніхто не бачив уночі та ще й біля вовчого лігва. Малюк подивився в очі батькові-Вовку і засміявся.

— Ти диви, людське дитинча! — подивовано сказала мати-Вовчиця. — Я їх ще ніколи не бачила. Ану принеси його сюди.

Вовк зазвичай носить своїх вовченят у пащі, тому він може, коли треба, взяти в зуби яйце і не розчавити його; і хоча зуби батька-Вовка ухопили за спину малюка, коли він поклав дитину між вовченятами, на шкірі не лишилося й сліду.

— Яке ж воно малесеньке! Голе, а таке хоробре! — лагідно мовила мати-Вовчиця. (Малий пробирався між вовченятами ближче до її теплого підчерев'я.) — О, та ще й узявся смоктати разом з усіма! То он яке воно, людське дитя! Яка б то вовчиця могла похвалитися, що має серед своєї малечі людську дитину?

— Я чув, таке колись бувало, тільки не в нашій Зграї і не за моєї пам'яті, — сказав батько-Вовк. — Шерсті на ньому немає, і я міг би його вбити одним махом. Та ба — він мене не боїться!



Зміст

З «Першої Книги Джунглів»

БРАТИ МАУГЛІ

3

Мисливська пісня Сіонійської Зграї

23

ПОЛЮВАННЯ КАА

24

Пісня Бандар-логів

51

«ТИГР, ТИГР!»

52

*Пісня Мауглі, яку він співав на Скелі Ради,
танцюючи на шкурі Шер-Хана*

68

З «Другої Книги Джунглів»

ЯК ПРИЙШОВ СТРАХ

72

Закон Джунглів

90

НАВАЛА ДЖУНГЛІВ

91

Слово Мауглі до людей

119

ВЕСНЯНИЙ БІГ

120

Прощальна пісня

142

Питання до текстів, на які мають відповісти школярі.

Методичні рекомендації Т. М. Панасенко

145